

Imaš Đinđića – vrati Zorana

teofil pančić

Namnožilo se uzduž i popreko "javnog diskursa" svakojakog bašibozluka koji javno zoranizuje Đinđića, posthumno ga uvlačeći u krug svojih intimusa

Nisam lično poznao dr Zorana Đinđića, jednog od najznačajnijih srpskih intelektualaca i političara savremene epohe. Mada se može reći da smo se u poslednjih desetak godina njegovog života kretali u relativno bliskim krugovima, nekako se tako zgodilo da nam se putanje nikada nisu neposredno ukrstile. Tome je, što se mene tiče, presudno kumovao moj gotovo opsesivni zazor prema bilo kojoj formi "druženja" s političarima. E sad, da sam počem bio u prilici da upoznam Đinđića tamo negde osamdesetih, dok je delovao kao briljantni mladi filozof-disident, to bi mi mnogo značilo; no, u osvit devedesetih, kada je postao profesionalni političar, naprosto je uplovio u drugi "žanr", koji ja pratim profesionalno, ali s "platonske" distance, jer je tako zdravije za obe strane. A kad je još desetak godina kasnije postao i vlast – e, tad mi je tek bilo strano i daleko da se odjedared, ko biva, pajtam s čovekom!

Mogao sam ovo reći i jednostavnije: da sam baš želeo, naravno da bih lako "dospeo" do Đinđića, preko milion zajedničkih linkova, ali eto, nisam želeo, nisam bio ni na koji način zainteresovan za to. Da li mi je zbog toga žao? To jest, bih li učinio drukčije da sam mogao znati šta će se dogoditi onog strašnog 12. marta 2003? Verovatno bih, i to je takođe odviše ljudski, ali "objektivno" gledano, sve to nije važno nikome, čak ni meni: Zoran je Đinđić svakome ko je umeo da ga čita i sluša, kao intelektualac a docnije i kao političar, dao jako mnogo i bez nekakvog neposrednog ličnog kontakta, a sve drugo su ionako efemerije.

Zašto sve ovo pišem? I to baš ovih martovskih dana? Evo je prošla i deveta godišnjica od Đinđićeve udbaško-mafijaške likvidacije, i evo se opet sezonski namnožilo uzduž i popreko mizernoga našeg "javnog diskursa" svakojakoga referiranja na lik mu i delo; to je samo po sebi i neizbežno i normalno i u redu, ali ima tu nekih detaljčića koji (mi) postojano bodu uši. Evo jedne od tih nuspojava koje se ponavljaju iz marta u mart, tvrdoglavo i neiskorenjivo kao vaške po vrtićima.

Jeste li primetili kako je dr Zoran Đinđić, filozof, politički esejista, opozicioni prvak i prvi demokratski premijer Srbije za naših života, posle tragične smrti i bez ikakve sopstvene krivice za mnoge javne nam likove u javnome saobraćanju postao "Zoran"? Dakle, naprosto tako, Zoran, bez prezimena, intimno i familijarno, kao da su zajedno čuvali one poslovične ovce? Te Zoran ovo, te Zoran ono, te kažem ja Zoranu, te Zoran bi danas ovo ovako a ono onako, te Zoran ne bi dopustio ovo ili ono, te mi treba da sledimo Zoranovu viziju... Koji bre "Zoran", jado i mrčo?! Poznajem mnoge Zorane, ali malo koji odgovara opisu!

Ako i kada, na primer, Vesna Pešić ili Čedomir Jovanović (ali i Boris Tadić ili, da – Dobrica Ćosić!) Đinđića javno oslovljavaju samo imenom, može se raspravljati o tome je li to "estetski" baš sasvim u redu, ali oni na to ipak imaju pravo, jer su s pokojnikom bili profesionalno i politički, možda na neki način i privatno bliski, u nekim važnim periodima njihovih života. To, dakle, nije sporno i ne izaziva mi stanovite kontrakcije. Međutim, namnožilo se naokolo, a naročito po okrajcima "druge Srbije" i njene okoline, kojekakvog

wannabe političarluka, en-dži-oluka, novinarluka, književnikluka i ne znam ti još sve kakvog bashibozlooka koji naveliko javno zoranzuje Đinđića, simbolički se svojtujući s njim, posthumno ga uvlačeći u krug svojih intimusa, posredno se tako prikazujući nekom vrstom "atestiranog baštinika", a da ti niko ne ume objasniti zašto i s kojim to pravom. Cilj ove hijenske operacije može biti samo nastojanje da se sopstvenoj beznačajnoj ličnosti i delu dade na težini, da ona nekom vrstom "transfera harizme" nakvasa do ničim joj nepripadajućih dimenzija. A bogme i da se sopstvena (sadašnja) uverenja i postupci na kvarno "dolegitimišu" povlačenjem tobožnje vertikale koja bi imala direktno voditi od Đinđića – oh, pardon, Zorana – pa do njih. Preko Male Krsne, bez presedanja.

Pokojnici su za ovakve lešinarske marifetluke idealne žrtve; živ čovek bi se još i pobunio – ako ga ne mrzi i ako mu nije pregadno – a rahmetlija ne može nego da čuti i trpi. Nešto slično se neko vreme intenzivno dešavalo umrlome Kišu u književnim i priknjiževnim krugovima i kvadratima: nema te nedarovite dandare i pijane vucibatine koja je propustila priliku da nam se ekskluzivno ispovedi: "I kažem ti ja tako Danilu, Dačo, burazere, ne valja ti ovo ništa, daj da ti ja to prepravim..."

Nemam iluzija da se ovo dešava prvi i poslednji put, i samo ovde. Za uistinu značajnim ljudima ostaje trag kao za kakvom kometom iliti repaticom, i za taj "rep" bi mnogi, pa i mnogi po svemu nedostojni, da se uhvate i na njemu da parazitski surfuju, da jezde simboličkim "kosmosom" na njegovoj pogonskoj energiji. Ali dajte, činite to barem s mrvičkom manje ogavnog, ljigavog neukusa, smanjite bre malo doživljaj! Vratite čoveku bar prezime, njegovo je! Ili je to možda ipak nerealno zahtevati jer laž i kič prirodno idu jedno s drugim, i nemoguće ih je trajno razdvojiti?

Malko zazirem od ovoga jer bi možda zazvučalo odviše cinično u kontekstu jedne užasne, tragične smrti, ali čoveku stvarno dođe da, po uzoru na jednu čuvenu kampanju iz vremena socijalizma, pokrene akciju "Imaš Đinđića – vrati Zorana!". Poenta akcije je, dakle, ovo: Zoran pripada porodici, prijateljima (a to nije svako ko je s njim u životu popio kiselu vodu ili se upitao za junačko zdravlje na nekom prijemu) i stvarno bliskim saradnicima i saborcima iz raznih perioda, a nama ostalima pripada Zoran Đinđić, jedan od ljudi s kojima i sa čijim intelektualnim i političkim nasleđem je ova zemlja bolja nego što bi ikada mogla biti da ih nije bilo. Ako je to nekome malo, šta je uopšte mnogo?